

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αποτελέσματα αποτίμησης Πράξης

"Εκπαίδευση Αλλοδαπών & Παλινοστούντων Μαθητών" για τη χρονιά 2010-2011

Στοιχεία Πράξης

- Στόχοι 1. Σχολική και κοινωνική ένταξη αλλοδαπών & παλινοστούντων μαθητών
- 2. Μείωση σχολικής διαρροής

Υλοποίηση μέσω 10 Δράσεων

Συμμετοχή 617 σχολείων Π/βάθμιας & Δ/βάθμιας Εκπαίδευσης απ' όλη την Ελλάδα

Σύνδεση θεωρίας και πράξης

Περιεχόμενα φυλλαδίου

- Μελέτες και έρευνες
- Παραγωγή εκπαιδευτικών "προϊόντων"
- Παρεμβάσεις προς μαθητές γονείς και εκπαιδευτικούς
- Καινοτομίες
- Πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα
- Προβλήματα-Δυσκολίες

www.diaapolis.auth.gr

Επιμέλεια φυλλαδίου
Εσωτερική Αξιολόγηση Πράξης - Δράση 10
Επιστημονικά Υπεύθυνος: Μιχαήλ Κελπανίδης

Μελέτες

Καταγραφή μοντέλων δίγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό και αναλυτικών προγραμμάτων για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας με σκοπό το σχεδιασμό **ενός πιλοτικού προγράμματος για τη διδασκαλία της στις τάξεις υποδοχής.**

Εκπόνηση εκθέσεων με τα βασικά χαρακτηριστικά της αλβανικής και ρωσικής γλώσσας, οι οποίες θα αποτελέσουν τη βάση για την υπό εκπόνηση **συγκριτική μελέτη της ελληνικής με τη ρωσική και αλβανική γλώσσα.**

Έρευνες

Πανελλαδική έρευνα με συμμετοχή μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών (συγκεντρώθηκαν πάνω από 4000 ερωτηματολόγια), για τη **διερεύνηση της επιθυμίας των μαθητών της ομάδας-στόχου να διδαχθούν τη μητρική τους γλώσσα** και τους παράγοντες που συνδέονται με την επιθυμία αυτή.

Μεγάλου εύρους έρευνα με συμμετοχή από 22 σχολεία 1991 μαθητών, 1570 εκπαιδευτικών και 753 γονέων για τη **διερεύνηση των αναγκών ψυχολογικής υποστήριξης των μαθητών** της ομάδας-στόχου σχετικά με την ένταξή τους, τη διαχείριση της ετερότητας και των διαμαδικών σχέσεων.

Διερεύνηση της διαπολιτισμικής διάστασης σε εκπαιδευτικά προγράμματα ελληνικών **μουσείων** (κλήθηκαν να συμμετάσχουν 100 μουσεία).

Μελέτη για τη **μεταναστευτική πολιτική** στην Ελλάδα

Αποτύπωση της **μαθητικής ροής** της ομάδας-στόχου με σύγκριση δύο σχολικών ετών στην αρχή και το τέλος της παρελθούσης δεκαετίας.

Διερεύνηση αναγκών των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε τάξεις υποδοχής σε 14 σχολεία και καταγραφή της ελληνομάθειας των μαθητών μέσω επικαιροποιημένων τεστ κατάταξης.

Διεξαγωγή έρευνας για την **ανίχνευση των γνωστικών αντικειμένων που δυσκολεύουν** ιδιαίτερα τους μετανάστες μαθητές ως προς τη χρήση της ελληνικής γλώσσας.

Διάγνωση των εκπαιδευτικών αναγκών και του **κλίματος διαπολιτισμικής ευαισθητοποίησης** που επικρατεί στα σχολεία.

Εκπαιδευτικά προϊόντα

- **Επικαιροποίηση των κατατακτήριων δοκιμασιών** "Ας μιλήσουμε Ελληνικά I, II και III".
- Σχεδιασμός πιλοτικού **γλωσσικού υλικού** για τη διδασκαλία της **ρωσικής και αλβανικής γλώσσας**.
- Διαμόρφωση **συμβάσεων επισημείωσης** για το σχεδιασμό ενός επισημειωτή γραμματικών λαθών που θα εφαρμοστεί σε μια βάση με ψηφιοποιημένες γραπτές παραγωγές μαθητών.
- Σύνταξη **επιμορφωτικού υλικού** σχετικά με τη διδασκαλία της ελληνικής ως αντικείμενο διδασκαλίας.
- Συγκρότηση πρώτων **οδηγιών χρήσης του εκπαιδευτικού υλικού** που παρήχθη σε προηγούμενες φάσεις του προγράμματος.
- Διαμόρφωση κατάλληλου **ενημερωτικού υλικού** και μετάφραση αυτού σε τέσσερις γλώσσες καταγωγής των μαθητών της ομάδας-στόχου, **προκειμένου να διευκολυνθούν οι γονείς** κατά τις κοινωνικές τους υποχρεώσεις που συνδέονται με την εκπαίδευση των παιδιών τους.
- Σύνταξη κυρίως μέρους **Οδηγού Δραστηριοτήτων Δραματοποίησης και αντιρατσιστικού υλικού** για την εφαρμογή διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων.
- Σχεδιασμός **Οδηγού Παρεμβάσεων Ψυχολογικής Υποστήριξης Μαθητών** για την εφαρμογή τους στα σχολεία.
- Μετάφραση και **διασκευή του προγράμματος Map for ID** (Museums as Places for Intercultural Dialog) για επισκέψεις με διαπολιτισμική διάσταση στα μουσεία.

Ηλεκτρονικές πλατφόρμες μάθησης

Συλλογή και επεξεργασία **εκπαιδευτικού, πολιτιστικού, λογοτεχνικού και αντιρατσιστικού υλικού**, το οποίο θα αναρτηθεί σε υπό διαμόρφωση ηλεκτρονική πλατφόρμα για χρήση από εκπαιδευτικούς και μαθητές.

Συγκέντρωση, επιλογή, αναμόρφωση και ανάρτηση στην ιστοσελίδα της Πράξης **επιμορφωτικού υλικού για την υποστήριξη της διδασκαλίας των εκπαιδευτικών** στις μικτές τάξεις.

Παραγωγή **συμπληρωματικού γλωσσικού υλικού για την εκμάθηση της μητρικής γλώσσας των μαθητών** και ανάρτησή του σε ηλεκτρονική πλατφόρμα μάθησης.

Δημιουργία ειδικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας σύγχρονης και ασύγχρονης εκπαίδευσης για χρήση στις **εξ αποστάσεως επιμορφώσεις των εκπαιδευτικών**.

Παρεμβάσεις προς μαθητές

Υλοποίηση **Τμημάτων ενίσχυσης της ελληνομάθειας** σε 124 σχολικές μονάδες Π/βάθμιας και Δ/βάθμιας εκπαίδευσης όλης της χώρας, στα οποία φοίτησαν περίπου 2257 αλλοδαποί και παλιννοστούντες μαθητές.

Υλοποίηση **εκπαιδευτικών επισκέψεων σε μουσεία** στις οποίες συμμετείχαν 10 τμήματα από οχτώ σχολεία της Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης.

Υλοποίηση **Θερινών Τμημάτων προγυμνασιακής και προλυκειακής εκπαίδευσης**, 40 διδακτικών ωρών το καθένα, σε 30 σχολικές μονάδες Π/βάθμιας και Δ/βάθμιας εκπαίδευσης όλης της χώρας, στα οποία φοίτησαν 334 μαθητές.

Διεξαγωγή **διήμερης εκδήλωσης** κατά την οποία μαθητές 5 σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από Περιφέρειες Ηπείρου και Κ. Μακεδονίας συμμετείχαν σε **διαπολιτισμικές δραστηριότητες**.

Παρεμβάσεις προς γονείς

Πραγματοποίηση 910 συνεδριών, συνολικής διάρκειας 1948 ωρών, συλλογικής ή ατομικής **συμβουλευτικής στήριξης μεταναστών γονέων** από ειδικά επιμορφωμένους εκπαιδευτικούς σε 53 σχολεία όλης της Ελλάδας με στόχο τη διαμόρφωση ενδοοικογενειακού περιβάλλοντος ενδυνάμωσης και ενίσχυσης των μαθητών.

Διεξαγωγή πιλοτικού προγράμματος **ελληνομάθειας γονέων** σε Σύμπραξη (σχολικών) Μονάδων Παρέμβασης στη Ρόδο.

Οριστικοποίηση του προφίλ του **"θετού γονέα"** και του **"διαπολιτισμικού διαμεσολαβητή"** και πρόσκληση για ανάθεση αυτών των ρόλων σε έλληνες γονείς και δίγλωσσα άτομα, αντίστοιχα, προκειμένου να λειτουργήσουν υποβοηθητικά στην προσπάθεια ενδυνάμωσης σχέσεων μεταναστών γονέων με τοπικές κοινωνίες και σχολεία.

Συγκέντρωση πολιτισμικού υλικού από χώρες προέλευσης μεταναστών καθώς και ελληνικού πολιτισμικού υλικού, τα οποία θα αποτελέσουν τη βάση για την υλοποίηση **δράσεων πολιτισμικών ανταλλαγών** μεταξύ Ελλήνων και μεταναστών γονέων.

Παρεμβάσεις προς εκπαιδευτικούς

- Ενημερωτικές **συναντήσεις, παρακολουθήσεις διδασκαλιών και εφαρμογή συνδιδασκαλιών** σε 14 σχολεία Π/βάθμιας και Δ/βάθμιας εκπαίδευσης στα οποία λειτουργούν **τάξεις υποδοχής**, καθώς και διοργάνωση σε δημοτικό της Αττικής ενδοσχολικής Ημερίδας με μορφή βιωματικού εργαστηρίου για τη στήριξη των εκπαιδευτικών στις τάξεις υποδοχής.
- Διοργάνωση από 2 15/ωρων επιμορφωτικών συναντήσεων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη για τους εκπαιδευτικούς που στελεχώνουν τάξεις υποδοχής και 46 15/ωρων **ενδοσχολικών επιμορφώσεων πανελλαδικής εμβέλειας** για τους εκπαιδευτικούς των σχολείων που λειτουργούν τάξεις υποδοχής. Συνολικά συμμετείχαν 989 εκπαιδευτικοί.
- Διαμόρφωση μεθοδολογίας και ανάπτυξη κλείδας παρατήρησης για την εφαρμογή ενός **συνεργατικού μοντέλου διδασκαλίας** ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς τάξεων υποδοχής και άλλων γνωστικών αντικειμένων.
- Επιμόρφωση 51 εκπαιδευτικών Τ.Υ και 132 εκπαιδευτικών των Τμημάτων Ελληνομάθειας σε 2 σεμινάρια, 4 ωρών το καθένα σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, με θέμα τη **χορήγηση των επικαιροποιημένων κατατακτήριων δοκιμασιών** "Ας μιλήσουμε Ελληνικά I, II και III".
- Υλοποίηση 2 σεμιναρίων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη για τους **εκπαιδευτικούς που δίδαξαν στα Θερινά Τμήματα** προγυμνασιακής και προλυκειακής εκπαίδευσης.
- Επιμόρφωση 187 εκπαιδευτικών σε 9 **σεμινάρια που συνδυάζουν εξ αποστάσεως και διά ζώσης συναντήσεις** για τη διδασκαλία και μάθηση σε πολυπολιτισμικές τάξεις.
- Υλοποίηση 9 10/ωρων σεμιναρίων σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Βόλο, Ρέθυμνο και Κομοτηνή στα οποία επιμορφώθηκαν 820 **διευθυντές και στελέχη εκπαίδευσης** γύρω από την παιδαγωγική και διοικητική υποστήριξη σχολείων με πολυπολιτισμική σύνθεση.
- Επιμόρφωση 99 εκπαιδευτικών από 53 σχολεία όλης της Ελλάδας για την **παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης σε γονείς μεταναστών μαθητών**.
- Διοργάνωση ανοιχτών Ημερίδων και επιμορφωτικών εκδηλώσεων με στόχο την ευαισθητοποίηση του εκπαιδευτικού κόσμου σε θέματα ετερότητας και πολυπολιτισμικότητας, στο πλαίσιο επικείμενης εφαρμογής διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων στα σχολεία.
- Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης** του συνόλου του εκπαιδευτικού κόσμου **για την ενίσχυση των οικογενειών** των μεταναστών μαθητών.

Καινοτομίες

Σχεδιασμός **επισημειωτή γραμματικών λαθών** των μαθητών.

Λειτουργία **θερινού τμήματος** διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε σχολείο **σφραγιστικού ιδρύματος**.

Δημιουργία **καινοτόμου οδηγού δραστηριοτήτων δραματοποίησης** με διαπολιτισμικό περιεχόμενο.

Σχεδιασμός και υλοποίηση **ενδοσχολικών σεμιναρίων** βάσει των αναγκών των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών και της σχολικής μονάδας.

Εξ αποστάσεως επιμορφωτικά σεμινάρια (εικονικές αίθουσες διδασκαλίας).

Ενδυνάμωση του **ρόλου του Σχολικού Συμβούλου ως "κριτικό φίλου"** στο πολυπολιτισμικό σχολείο.

Συγγραφή **συγκριτικής μελέτης ελληνικής με ρωσική και αλβανική γλώσσα**, καθώς και καινοτόμου γλωσσικού υλικού για τη διδασκαλία της ρωσικής και αλβανικής.

Διαμόρφωση **Πλαισίου Ολοκληρωμένης Παρέμβασης** για δράσεις ενίσχυσης της οικογένειας των μεταναστών μαθητών και **εισαγωγή καινοτόμων θεσμών**, όπως του "θετού γονέα", του "διαπολιτισμικού διαμεσολαβητή" και της "κινητής μονάδας συμβουλευτικής γονέων".

Πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα

- **Δραστηριότητες αξιολόγησης της γλωσσομάθειας των μαθητών** διαθέσιμες σε όλα τα σχολεία που θα μπορούν να εφαρμοστούν και έπειτα από τη λήξη του προγράμματος.
- **Μελλοντική χρήση οδηγού δραματοποίησης** για την εφαρμογή διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων.
- Μέσω των επιμορφωτικών δράσεων επιδιώκεται ο κάθε εκπαιδευτικός και το κάθε σχολείο να αποκομίσει τα μεγαλύτερα δυνατά οφέλη και να **ενσωματωθούν οι όποιες καλές πρακτικές στο εκπαιδευτικό σύστημα**, ώστε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα και η διάχυση των αποτελεσμάτων τους.
- Δημιουργία **πλούσιας βάσης δεδομένων με εκπαιδευτικό και επιμορφωτικό υλικό** αξιοποιήσιμης από όλους τους εκπαιδευτικούς, μαθητές και ερευνητές.
- Το **Πλαίσιο Ολοκληρωμένης Παρέμβασης** για δράσεις ενίσχυσης της οικογένειας των μεταναστών μαθητών αποτελεί κείμενο οδηγίων και ενεργειών που μπορούν να συνεχιστούν μετά τη λήξη της Πράξης.
- Το **εκπαιδευτικό-ενημερωτικό υλικό** που θα παραχθεί και θα μεταφραστεί **σε γλώσσες καταγωγής των μεταναστών** θα είναι διαθέσιμο προς μελλοντική χρήση από όλα τα σχολεία.
- Τα σχολεία θα ευεργετηθούν από τις **οδηγίες για σωστές επισκέψεις σε χώρους πολιτισμού** που λαμβάνουν υπόψη τους και τη διαπολιτισμική διάσταση.
- Οι δικτυακές υπηρεσίες της Πράξης προσφέρουν τεχνογνωσία και συμβάλλουν στη **χρήση λογισμικού ανοιχτού κώδικα**.

Προβλήματα – Δυσκολίες κατά την υλοποίηση

Μεθοδολογικά προβλήματα

- Δεν ήταν απολύτως κατανοητή από όλους τους μαθητές η γλώσσα συγκεκριμένων ερωτηματολογίων.
- Εισαγωγή καινοτομικών θεσμών που προκαλούν σύγχυση.
- Μη επαρκής χρόνος για την επίτευξη των στόχων του διδακτικού σχεδιασμού των Θερινών Τμημάτων.
- Δυσκολίες στην αδειοδότηση από αρμόδιους φορείς για την πρόσβαση στο περιεχόμενο όλων των εκπαιδευτικών εγχειριδίων που είχαν παραχθεί στις προηγούμενες φάσεις του προγράμματος, που είναι απαραίτητη για την χορήγησή τους σε εκπαιδευτικούς.

Συνεργασία με σχολεία και εκπαιδευτικούς

Είναι δύσκολη η συλλογή ερευνητικών δεδομένων από τα σχολεία. Δυσανασχετούν από την πληθώρα ερωτηματολογίων που τους ζητείται να συμπληρώσουν.

Υπήρξαν σχολικές μονάδες σε ακριτικές περιοχές (Νότιο Αιγαίο, Ανατολική Μακεδονία και Θράκη) που δε μπόρεσαν να καλυφθούν για τη δημιουργία Τμημάτων Ελληνομάθειας, καθώς δεν υπήρχαν υποψήφιοι από το μητρώο των εκπαιδευτικών που θα ήθελαν να εργαστούν σε αυτές.

Πολλές φορές οι εκπαιδευτικοί των συνεργαζόμενων σχολείων λόγω φόρτου εργασίας και άλλων υποχρεώσεων αδυνατούν να εμπλακούν στις εξωδιδακτικές δράσεις του Προγράμματος και να δώσουν ανατροφοδότηση.

Προσέγγιση γονέων

- Δυσκολίες στη συλλογή χρήσιμων δεδομένων για έρευνες από γονείς.
- Ελλιπής συμμετοχή γονέων σε ενέργειες υποστηρικτικές για αυτούς (π.χ. λόγω φόρτου εργασίας γυναικών).

Πρακτικοί περιορισμοί - Τεχνικές δυσκολίες

- Μη έγκαιρη έναρξη λειτουργίας Τ.Υ. στα σχολεία και μη τοποθέτηση εκπαιδευτικών το σχολικό έτος 10-11 σε όλα τα σχολεία που είχε εγκριθεί η δημιουργία Τ.Υ.
- Φτωχή οργάνωση των μουσείων και φόρτος εργασίας του προσωπικού τους, που καθιστούν δύσκολη τη συνεργασία για την οργάνωση των εκπαιδευτικών επισκέψεων. Εμπόδιο στάθηκε πολλές φορές και ο καιρός.
- Ανυπαρξία χώρου για στέγαση θερινών τμημάτων με το πέρας του σχολικού έτους και αδυναμία μετακίνησης των μαθητών σε αυτά.

Ευχαριστήριο

Επιστημονικά Υπεύθυνης Πράξης

Αγαπητοί συνεργάτες,

Με την ολοκλήρωση των ενεργειών της Πράξης "Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών" για την πρώτη σχολική χρονιά υλοποίησής της (2010-2011) θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου προς όλους όσους έχουν συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της. Ειδικότερα, οι συνεργάτες της Πράξης - Επιστημονικά Υπεύθυνοι των επιμέρους δράσεων, επιμορφωτές, συνεργαζόμενοι εκπαιδευτικοί και διοικητικό προσωπικό - εργάστηκαν με πολύ όρεξη και δημιουργικότητα. Παράλληλα, οι Διευθυντές και ο σύλλογος διδασκόντων μεγάλου αριθμού σχολικών μονάδων εξέφρασαν την επιθυμία να συμμετάσχουν στις δράσεις που εφαρμόστηκαν, ενώ η ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα επέδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον και ευαισθησία στα θέματα της σχολικής και κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών.

Τη φετινή σχολική χρονιά η Πράξη εξακολουθεί σε μεγαλύτερη ένταση και έκταση - ποσοτική και ποιοτική - να υλοποιεί τις παρεμβάσεις της αναφορικά με τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς. Πολλές έρευνες ολοκληρώνονται και τα παραγόμενα εκπαιδευτικά "προϊόντα" πληθαίνουν και εμπλουτίζονται. Κάποιες, μάλιστα, παρεμβάσεις ξεκίνησαν φέτος να υλοποιούνται σε σχολεία, όπως οι παρεμβάσεις ψυχολογικής υποστήριξης των αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών, η ανάπτυξη και εφαρμογή διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων και η πιλοτική εφαρμογή προγράμματος που αφορά τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των μαθητών (ρωσικής και αλβανικής).

Προσβλέποντας στη συνεργασία μας, ώστε τα αποτελέσματα της παρέμβασης αυτής να προσφέρουν ουσιαστική ωφέλεια στους μαθητές και στους εκπαιδευτικούς μας.

Η Επιστημονικά Υπεύθυνη της Πράξης

Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη

Καθηγήτρια Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.

